

RP 75/2010 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om Teknologiska forskningscentralen VTT och om ändring av 67 § i patentlagen och 6 § i gentekniklagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om Teknologiska forskningscentralen VTT. Samtidigt upphävs lagen om statens tekniska forskningscentral. Teknologiska forskningscentralen fortsätter den verksamhet som statens tekniska forskningscentral bedriver.

Syftet med propositionen är att uppdatera bestämmelserna om forskningscentralen med beaktande av lagstiftningens och omvärldens

utveckling, arbets- och näringsministeriets resultatstyrningspraxis och ändringarna i forskningscentralens organisationsstruktur. I lagen ska finnas bestämmelser om forskningscentralens uppgifter, ledning, behörighetsfördelning och utövning av beslutanderätt. Dessutom görs sådana ändringar i patentlagen och gentekniklagen som följer av namnändringen.

Lagarna avses träda i kraft hösten 2010.

INNEHÅLLSTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 NULÅGE	3
1.1 Lagstiftning och praxis.....	3
1.2 Bedömning av nuläget	4
2 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	4
2.1 Målsättning.....	4
2.2 De viktigaste förslagen.....	5
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	5
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	6
DETALJMOTIVERING	6
1 LAGFÖRSLAG	6
1.1 Lagen om Teknologiska forskningscentralen VTT.....	6
1.2 Lag om ändring av 67 § i patentlagen	8
1.3 Lag om ändring av 6 § i gentekniklagen	9
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	9
3 IKRAFTTRÄDANDE	9
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	9
LAGFÖRSLAG	10
1. Lag om Teknologiska forskningscentralen VTT	10
2. Lag om ändring av 67 § i patentlagen	12
3. Lag om ändring av 6 § i gentekniklagen	13
BILAGOR.....	14
PARALLELLTEXTER	14
2. Lag om ändring av 67 § i patentlagen	14
3. Lag om ändring av 6 § i gentekniklagen	15
FÖRORDNINGSUTKAST	16
Statsrådets förordning om Teknologiska forskningscentralen VTT.....	16

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning och praxis

Statens tekniska forskningscentral är en forskningscentral som är underställd arbets- och näringsministeriet och som regleras av lagen (144/1972) och förordningen (940/1993) om forskningscentralen. I lagen finns bestämmelser om forskningscentralens organisatoriska ställning, en allmän beskrivning av dess uppgifter, sätten att utföra uppgifterna och avgifterna för forskningscentralens prestationer. Dessutom innehåller lagen ett allmänt bemyndigande att utfärda förordning. Sammanlagt innehåller lagen fem gällande paragrafer. Närmare bestämmelser om forskningscentralen, dess uppgifter, organisation och personal samt om behandlingen av dess ärenden utfärdas genom förordning av statsrådet.

Forskningscentralen är ett resultatansvarigt ämbetsverk. Forskningscentralen har till uppgift att inhämta, skapa och använda teknisk och teknisk-ekonomisk kunskap samt därigenom upprätthålla och höja den teknologiska nivån i Finland samt tillgodose offentliga och privata forsknings- och testningsbehov. Forskningscentralens verksamhetsområde är sålunda produktion av forsknings-, utvecklings- och experttjänster. Kunskap produceras för samhällets och näringslivets behov på eget initiativ, som samprojekt och på uppdrag. Forskningscentralen arbetar i nära växelverkan med näringslivet och det övriga samhället, främjar utnyttjande av forskningsrön och deras samhälleliga effekter och skapar förutsättningar för affärsverksamhet, tillväxt, sysselsättning och samhällsvälfärd som baserar sig på teknologi och innovationer. Forskningscentralen främjar genom sin verksamhet och sin expertis utvecklingen av det nationella innovationssystemet och förbättringen av dess effektivitet samt den regionala innovationsverksamheten. Forskningscentralen har beredskap att sköta sina uppgifter även i undantagsförhållanden i enlighet med vad arbets- och näringsministeriet särskilt beslutar.

Genom att producera forskningstjänster för samhället, företagen och andra kunder upprätthåller och utvecklar forskningscentralen den teknologiska och teknisk-ekonomiska kompetensen i Finland och bidrar till att förbättra företagens teknologiska och ekonomiska konkurrenskraft på den internationella marknaden.

I Statens tekniska forskningscentralens organisation har skett betydande förändringar under de senaste åren, då det har bildats aktiebolag som är underställda den i ämbetsverksform verkande forskningscentralen. En del av forskningscentralens uppgifter har överförs till de statsägda aktiebolagen, som forskningscentralen administrerar, samtidigt som den ansvarar för ägarstyrningen av bolagen. Med stöd av lagen om bolagisering av experttjänsterna vid Statens tekniska forskningscentral (849/2009) har av forskningscentralens uppgifter expert-, provnings-, certifierings- och godkännandetjänsterna samt inspektions-, analys- och kalibreringstjänsterna överförs till VTT Services Oy. Genom lagen om bolagisering av de funktioner vid Statens tekniska forskningscentral som hänför sig till utvecklingen och förvaltningen av intresseföretag (850/2009) överfördes förvaltningen och utvecklingen av de intresseföretag som har uppstått i forskningscentralens verksamhet från forskningscentralen till VTT Ventures Oy. Själva forskningsverksamheten hör fortfarande till forskningscentralens uppgifter, men förvaltningen av intresseföretagen ankommer på VTT Ventures Oy, som i sin tur administreras av forskningscentralen. Under forskningscentralen finns också VTT International Oy, som administrerar forskningscentralens verksamhetsställen utomlands.

I och med att forskningscentralen ansvarar för ägarstyrningen av statsägda bolag har centralen enligt i 6 § i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning (1368/2007) samma uppgifter och samma behörighet som statsrådet och ministeriet när dessa sköter samma uppgifter. Enligt samma bestämmelse gäller för forskningscentralen också samma begränsningar som enligt 3 § och 4 § 2 mom.

i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning gäller för statsrådet.

Forskningscentralen och de bildade statsägda aktiebolagen utgör en koncernmässig helhet, dock så att kraven på konkurrensneutralitet i bestämmelserna om statligt stöd beaktas.

1.2 Bedömning av nuläget

Enskilda bestämmelser i den nuvarande lagen om statens tekniska forskningscentral har ändrats under de gångna 38 åren. Den redan tidigare begränsade lagen har blivit snäv till sitt område och den motsvarar inte kraven i den nuvarande lagstiftningen, särskilt inte kraven i grundlagen. Lagen beaktar inte heller de förändringar som har skett i forskningscentralens verksamhet och inte heller arbets- och näringsministeriets nuvarande resultatstyrningspraxis.

Den gällande lagen om forskningscentralen innehåller endast ett allmänt bemyndigande, enligt vilket närmare bestämmelser om verkställigheten och tillämpningen av lagen utfärdas genom förordning. Ett sådant allmänt bemyndigande som gäller verkställighet av lag måste enligt grundlagsutskottet tolkas snävt och dess tillämpningsområde blir litet.

Bestämmelserna om statliga ämbetsverk och inrättningar har under de senaste åren ändrats enligt grundlagens krav. I samband med ändringarna har kraven i 80 och 119 § i grundlagen att de bestämmelser som bemyndigar att utfärda förordning ska vara exakta och noggrant avgränsade samt författningsnivån ägnats särskild uppmärksamhet. Speciellt bestämmelserna om ledningen och utövningen av beslutanderätt och grunderna för organiseringen som tidigare har ingått i förordningar har överförts till lagnivå.

Tre statsägda aktiebolag, som finns i anslutning till forskningscentralen, sköter en del av de uppgifter som har bestämts för forskningscentralen och de behövs med hänsyn till verksamheten och riskhanteringen. För en fungerande och effektiv styrning, kundbetjäning, och god förvaltning är det viktigt att forskningscentralen och de aktiebolag den administrerar behandlas som en helhet. Därför leds denna helhet enligt en

koncernförvaltningsmodell som tillämpas i företagsvärlden med beaktande av de begränsningar som beror på lagstiftningen och principerna för statens ägarstyrning.

På grund av de förändringar som har skett i forskningscentralens organisation och i resultatstyrningspraxis är det nödvändigt att modernisera lagen om forskningscentralen.

2 Målsättning och de viktigaste förslagen

2.1 Målsättning

Avsikten med lagen är att ändra bestämmelserna om forskningscentralen så att de motsvarar målen för verksamheten, behörigheterna och arbets- och näringsministeriets resultatstyrningspraxis samt att bringa bestämmelserna i överensstämmelse med grundlagens krav.

Det föreslås att i lagen införs grundläggande bestämmelser om forskningscentralens uppgifter, ledning, behörighetsfördelning och utövning av beslutanderätt. Förslagetets mål är att förtydliga forskningscentralens direktions roll och uppgifter i förhållande till arbets- och näringsministeriet och forskningscentralens operativa ledning. Genom förslaget preciseras behörighetsfördelningen mellan forskningscentralens direktion och generaldirektör samt bemyndigandet att utfärda förordning enligt grundlagens krav. När lagen ändras beaktas forskningscentralens ställning i det nationella innovationssystemet och det internationella forskningsamfundet.

Reformen förtydligar resultatstyrningen och ledningen av forskningscentralen genom att precisera behörighetsfördelningen mellan direktionen och generaldirektören. Propositionen förtydligar direktions roll som ett självständigt organ och generaldirektörens roll som ämbetsverkets operativa direktör. Generaldirektören ska dock fortfarande jämtes med direktionen ha resultatansvaret för forskningscentralens verksamhet och ansvara för det strategiska beslutsfattandet i egenskap av föredragande av direktions beslut.

Förslaget förbättrar direktions oberoende vid eventuella intressekonflikter, då generaldirektören och företrädaren för personalen

inte är medlemmar av direktionen. Förslaget stärker också direktionens möjligheter att sköta den interna kontrollen.

2.2 De viktigaste förslagen

Genom den föreslagna lagen upphävs den gällande lagen om statens tekniska forskningscentral (144/1972). I propositionen föreslås det att forskningscentralens namn ändras till en sådan form som gör det möjligt att synliggöra förkortningen VTT i dess officiella namn, eftersom VTT är en vedertagen förkortning och ett världskänt varumärke. Dessutom är det ett registrerat varumärke i Finland, Europa och Japan.

Det föreslås att i lagen om forskningscentralen införs bestämmelser om forskningscentralens roll och utövning av beslutanderätt. Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Fastän forskningscentralen inte utövar offentlig makt är det nödvändigt att föreskriva om dess allmänna grunder på lagnivå, eftersom centralen är ett viktigt ämbetsverk i statens organisation. I motiveringen till grundlagen (RP 1/1998) konstateras det att med de allmänna grunderna närmast avses enhetens namn, bransch och huvudsakliga uppgifter samt dess behörighet. De grundläggande lösningarna gällande ämbetsverkets ledning och utövning av beslutanderätt hänger fast samman med ämbetsverkets behörighet. Det är korrekt och motiverat att även bestämmelser om dessa faktorer utfärdas genom lag. Därför föreslås det att i lagen införs bestämmelser om ledningen och utövningen av beslutanderätten och grunderna för organiseringen. Bestämmelserna om forskningscentralens direktion ska fortsättningsvis motsvara bestämmelserna i förordning 1071/2009, men de ska införas i lagen.

Det föreslås att bemyndigandet att utfärda förordning preciseras enligt 80 § mom. i grundlagen så att av bemyndigandet tillräckligt exakt och tydligt avgränsat framgår om vilka frågor det avses att ska utfärdas bestämmelser genom förordning. Det föreslås också att i lagen införs uttryckliga bestäm-

melser om utfärdandet av forskningscentralens arbetsordning.

Forskningscentralen har för kommersialisering av teknologi och deltagande i utvecklingsbolagens verksamhet sedan år 2005 i statsbudgeten getts fullmakt att placera det beviljade anslaget i företag och andra sammanslutningar med begränsat ansvar. Forskningscentralen har även i placerings syfte fått utnyttja sina immateriella rättigheter, såsom uppfinningar, patenter och rättigheter till datorprogram samt forskningsutrustning och andra anläggningstillgångar. Eftersom fullmakten har blivit av bestående natur, finns det skäl att också införa den i lagen om forskningscentralen.

Arbets- och näringsministeriet har gått in för att enhetligt använda benämningen direktion om ämbetsverkens och inrättningarnas styrelser och direktioner. Av denna orsak ska forskningscentralens styrelse i fortsättningen kallas direktion.

3 Propositionens konsekvenser

Genom propositionen föreslås det att den lag som reglerar forskningscentralens förvaltning ändras. Genom propositionen föreslås inga ändringar i forskningscentralens organisation, utan de största ändringarna har redan genomförts och de är redan i kraft. Det kan således inte anses att propositionen har några betydande ekonomiska eller samhällsliga konsekvenser eller konsekvenser för myndigheternas verksamhet eller för miljön, eftersom det närmast är fråga om en lagteknisk reform som förtydligare styrningen.

Styrelsemedlemmarna har betalats de arvoden som arbets- och näringsministeriet har fastställt, vilket inte ändras genom denna proposition. Förslaget kan således inte anses ha konsekvenser för statens, företagens eller de enskildas ekonomi.

I teorin kan man tänka sig att försäljningen av forskningscentralens administrativa tjänster till marknadspris till de bolag som centralen administrerar påverkar konkurrensen mellan företagen. I praktiken går forskningscentralen inte in på ett nytt område, som redan har en fungerande marknad, utan den erbjuder av praktiska skäl sina administrativa

tjänster till de statsägda bolag som den administrerar, vilket är nödvändigt för den koncernmässiga förvaltningsstrukturen. Eftersom priset på tjänsterna bestäms på marknads-mässiga villkor, kan teoretiska konsekvenser som snedvrider konkurrensen inte realiseras och konkurrensneutraliteten kränks därför inte.

4 Beredningen av propositionen

Lagen har beretts vid arbets- och näringsministeriet. Om förslaget har erhållits utlå-tanden av justitieministeriet, finansministeriet, undervisningsministeriet, Statens tekniska forskningscentral och Statens tekniska forskningscentralens personalorganisationer. Utlå-tandena har beaktats i denna proposition.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om Teknologiska forskningscentralen VTT

1 §. Organisatorisk ställning. I paragrafen konstateras det att forskningscentralen hör till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. Samtidigt konstateras forskningscentralens opartiska och oberoende ställning. Även om forskningscentralens opartiskhet och oberoende i statlig kontext är någonting självklart, har speciellt från kundernas och samarbetspartnernas håll fram-förts behovet av ett tydligt uttryck. Forskningscentralen måste då och då motivera opartiskheten och oberoendet för företag och forskningssamarbete som är verksamma på den internationella marknaden. Det är därför tydligast att saken konstateras i lag.

I paragrafen konstateras också forskningscentralens icke-vinstdrivande ställning, eftersom EU:s regler om statligt stöd i vissa finansieringssituationer förutsätter att den mot-tagande organisationen inte strävar efter ekonomisk vinst.

2 §. Verksamhetens syfte. Om syftet med forskningscentralens verksamhet ska föreskrivas i 2 §. Forskningscentralens syfte är att skapa kunskap och kompetens samt att utveckla och upprätthålla en hög teknologisk kompetens inom sådana områden där det bäst gagnar näringslivet och samhället. Forskningscentralen stöder planeringen och verk-ställandet av innovationspolitiken.

3 §. Uppgifter. I paragrafen ska på en all-män nivå föreskrivas om forskningscentra-

lens uppgifter, varigenom den försöker upp-fylla de syften som fastställs i föregående pa-ragraf. I paragrafen ska bestämmas att arbets- och näringsministeriet via resultatstyrningen ger forskningscentralen uppgifter.

Enligt 1 mom. ska forskningscentralen ha till uppgift att bedriva forskning och avgifts-belagd serviceverksamhet, kommersialisera forskningsresultat, producera experttjänster och utföra bedömning av överensstämmelse med kraven.

Forskningscentralen stöder genom sin verksamhet och sin expertis utvecklingen av den nationella innovationsmiljön. Forskningscentralen utnyttjar i sin verksamhet eu-ropeiska och andra internationella strukturer inom forskningssamarbetet och tillhandlä-håller även utländska kunder avgiftsbelagda tjänster.

Prognostiseringsverksamheten är en central uppgift, som gör det möjligt att föra forskningen i den riktning som är bäst för samhället och näringslivet i varje enskilt fall. Spets-kompetens kan inte nås utan intensiv interna-tionell växelverkan och samarbete med in-hemska och utländska forskningsorganisatio-ner. Ett tätt uppdragsforskningssamarbete med företagen garanterar att forskningen in-riktas på objekt som är centrala för näringsli-vet.

I 2 mom. ska föreskrivas att forskningscen-tralen kan sörja för en del av de uppgifter som har bestämts för den genom att admini-strera det aktiebolag som sköter uppgiften i fråga och genom att ansvara för dess ägar-styrning. Vid ägarstyrningen ska följas be-

stämmelserna i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning (1368/2007).

Genom lagen om bolagisering av experttjänsterna vid Statens tekniska forskningscentral (849/2009) och lagen om bolagisering av de funktioner vid Statens tekniska forskningscentral som hänför sig till utvecklingen och förvaltningen av intresseföretag (850/2009) har en del av forskningscentralens uppgifter förts över till statsägda aktiebolag som administreras av forskningscentralen. Forskningscentralen är också ansvarig för ägarstyrningen av dessa bolag. Kommerciellisering av resultaten av samfinansierad forskning och bedömning av överensstämmelse med kraven, såsom provningar, inspektioner, kalibrering och certifiering är fasta delar av innovationsprocessen. Det är viktigt att fortsättningsvis behålla dessa som en del av den koncernmässiga VTT-helheten. Genom bestämmelsen ska forskningscentralen dock inte ges en subjektiv rätt att överföra sina uppgifter till ett kommande aktiebolag, utan om varje ny överföring av uppgifter till bolaget ska fattas beslut enligt föreskrivet förfarande.

I 3 mom. ska för forskningscentralen också föreskrivas andra uppgifter i anslutning till teknologisk forskning och innovationsverksamhet som arbets- och näringsministeriet ger centralen i sin resultatstyrning eller som särskilt föreskrivs eller bestäms för den genom förordning av statsrådet.

4 §. Generaldirektör. I paragrafen ska föreskrivas om ledningen av forskningscentralen och om frågor som gäller generaldirektören. För forskningscentralens operativa ledning ansvarar generaldirektören. Det föreslås att i paragrafen bestäms om utnämningen av generaldirektören och om generaldirektörens uppgifter och befogenheter. Generaldirektören avgör alla de ärenden som ska avgöras vid forskningscentralen, om det inte särskilt föreskrivs om dem någon annanstans. Sådana bestämmelser finns i 6 § i lagförslaget, där det bestäms om uppgifterna för forskningscentralens direktion. Arbets- och näringsministeriet ingår ett resultatavtal med ämbetsverkets tjänstemannaledning och direktion. Ministeriet iakttar och diskuterar också regelbundet med ämbetsverkets ledning hur resultatavtalet fullföljs. Generaldirektören be-

slutar om forskningscentralens arbetsordning och andra interna föreskrifter, om verksamhetsorganisationen och utövningen av beslutanderätten vid forskningscentralen. Därigenom ansvarar tjänstemannaledningen för forskningscentralens verksamhet, men om forskningscentralens verksamhetspolicy beslutar i sista hand forskningscentralens direktion.

5 §. Direktion. För forskningscentralens högsta ledning har vid sidan av generaldirektören och till stöd för den strategiska ledningen tillsatts en direktion. För närvarande regleras styrelsens och dess uppgifter genom förordning. Om direktionens huvudsakliga uppgifter är det ändamålsenligt att föreskriva på lagnivå, eftersom saken har betydande konsekvenser.

I 2 mom. ska föreskrivas om hur direktionen utses, om direktionens sammansättning och om mandattidens längd. Enligt bestämmelsen ska generaldirektören inte vara medlem av forskningscentralens direktion utan föredragande av de ärenden som avgörs i direktionen. Generaldirektören ska dock fortfarande jämsides med direktionen ha resultatansvaret för forskningscentralens verksamhet. Företrädaren för personalen ska ha närvaro- och yttranderätt på direktionens möten utom när det gäller utnämningsärenden. Härigenom säkerställer man en nödvändig informationsgång mellan ämbetsverkets personal och direktionen, samtidigt som man ser till att företrädaren för personalen inte blir ansvarig för direktionens beslut.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om direktionens beslutsfattande och avgörandet av ärenden i direktionen.

6 §. Direktionens uppgifter. I paragrafen ska föreskrivas om direktionens roll och allmänna uppgifter. Bestämmelsen avser att förtydliga direktionens roll som stöd för forskningscentralens operativa ledning. Forskningscentralens direktion beslutar om forskningscentralens allmänna verksamhetslinjer, såsom strategin, samt om verksamhetens effektmål och övriga mål med beaktande av de mål som årligen har överenskommit med arbets- och näringsministeriet. Forskningscentralens direktion beslutar om fördelningen av anslaget i statsbudgeten och om ägarstyrningen av de aktiebolag som administreras av

forskningscentralen. Eftersom dessa uppgifter är betydelsefulla med tanke på statsbudgeten, föreslås det att bestämmelser om direktionens uppgifter införs på lagnivå, även om det inte är fråga om sådan utövning av offentlig makt som enligt grundlagen ska regleras på lagnivå.

Enligt 3 mom. utfärdas närmare bestämmelser om direktionens uppgifter och beslutanderätt genom förordning av statsrådet.

7 §. Bolag som administreras av forskningscentralen. I paragrafen ska föreskrivas om fullmakt för forskningscentralen att placera omkostnadsanslag, immateriella rättigheter och anläggningstillgångar i forskningscentralens teknologibaserade företag och utvecklingsbolag samt i aktiebolag som administreras av forskningscentralen och i statliga intressebolag. Placeringen av omkostnadsanslagen ska kunna ske endast inom gränserna för den fullmakt som getts i statsbudgeten.

I 4 mom. ska föreskrivas om forskningscentralens möjlighet att mot ersättning till marknadspris producera administrativa stödtjänster till de aktiebolag som centralen administrerar. För att klarlägga den prisnivå som vid olika tillfällen råder på marknaden, anlitar forskningscentralen utomstående experter. När uppgifter som ankommer på forskningscentralen överfördes till de aktiebolag som den administrerar, var det meningen att för forskningscentralen bilda en koncernmässig organisationsstruktur. Forskningscentralens centraliserade produktion av administrativa stödtjänster till de aktiebolag centralen administrerar är den totalekonomiskt förnuftigaste lösningen i koncernförvaltningsmodellen. Det är också nödvändigt för en effektiv ledning och uppföljning av resultaten. Vid forskningscentralen tillämpas redan ett system som möjliggör en transparent verksamhet och säkerställer att enhetliga arbetsätt tillämpas i hela koncernen. Rapporter om de aktiebolag som administreras av forskningscentralen och verksamhetsstyrningen kan alltså utföras med samma verktyg. Genom det system som nu tillämpas särskiljs funktionerna på så sätt att de aktiebolag som är verksamma på den fria marknaden och som administreras av forskningscentralen inte får sådan information om forskningscentralens kundrelationer som

konkurrensrättsligt skulle sätta dem i en förmånligare ställning i förhållande till andra företag som producerar motsvarande tjänster.

8 §. Rätt att ta emot donationer. Paragrafen har samma innehåll som motsvarande bestämmelse i den nuvarande lagen.

Om statliga ämbetsverks möjlighet att ta emot donationer eller testamenten samt om användningen av dem föreskrivs i lagen om statsbudgeten (423/1988, ändr. 1096/2009) och i den förordning som har utfärdats med stöd av den (1243/1992, ändr. 1786/2009). Dessa bestämmelser iakttas också för forskningscentralens del, men för tydlighetens skull föreslås det att bestämmelsen tas in i lagen om forskningscentralen.

9 §. Intressebevakning. I paragrafen ska föreskrivas om företrädande av staten och förande av talan. Forskningscentralen ska företräda staten och bevaka statens intressen och rättigheter, om inte annat föreskrivs någon annanstans.

10 §. Närmare bestämmelser. I paragrafen föreslås bemyndigande att utfärda förordning. Närmare bestämmelser om forskningscentralens organisation och ledning, ställföreträdare och behörighetsvillkoren för generaldirektören utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 §. Ikraftträdande. Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt. Samtidigt upphävs lagen om statens tekniska forskningscentral (144/1972).

Forskningscentralens styrelse, som har tillsatts för mandattiden 1.1.2010—31.12.2012, har tillsatts med stöd av sådana bestämmelser som i sak motsvarar bestämmelserna i denna lag. Därför fortsätter den nuvarande styrelsen sin verksamhet utan avbrott till utgången av sin mandattid, men dess namn ändras till direktion när denna lag träder i kraft. I övrigt påverkar bestämmelserna i denna lag inte den nuvarande styrelsens verksamhet.

1.2 Lag om ändring av 67 § i patentlagen

Eftersom forskningscentralens namn föreslås bli ändrat, föreslås en ändring av 67 § i patentlagen (550/1967), då forskningscentralen nämns vid namn i den paragrafen. Änd-

ringen är teknisk, eftersom inga andra ändringar i patentlagen föreslås.

I 67 § i patentlagen har forskningscentralen nämnts som remissorgan. Tingsrätten ska inhämta utlåtande av forskningscentralen innan den utser sakkunniga för behandling av de ärenden som avses i 65 § i patentlagen.

1.3 Lag om ändring av 6 § i gentekniklagen

Eftersom forskningscentralens namn föreslås bli ändrat, föreslås samtidigt även en ändring av 6 § i gentekniklagen (377/1995), där det med nämnande av namn hänvisas till forskningscentralen. Eftersom inga andra ändringar i gentekniklagen föreslås är det fråga om en teknisk ändring.

I 6 § 2 mom. i gentekniklagen föreskrivs det om sakkunnigmyndigheter och sakkunniginrättningar inom genteknikområdet. Enligt 2 § mom. i paragrafen är forskningscentralen sakkunnigmyndighet inom genteknikområdet inom sitt verksamhetsområde.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Till propositionen bifogas ett utkast till statsrådets förordning om Teknologiska forskningscentralen VTT, som avses bli utfärdad så snart som möjligt. Genom statsrådets förordning om Teknologiska forskningscentralen VTT ska närmare föreskrivas om forskningscentralens uppgifter, organisation och personal, direktionens beslutanderätt, direktionsmedlemmarnas löner, överförande av generaldirektörens beslutanderätt, behörighetskraven för tjänsten som generaldirektör och förordnande av ställföreträdare.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft hösten 2010.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Statliga ämbetsverk berörs särskilt av 119 § i grundlagen. Enligt 2 § mom. i denna bestämmelse ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt, men i övrigt kan bestämmelser om statsförvaltningens enheter utfärdas genom förordning. I forskningscentralens uppgifter ingår inte sådana uppgifter eller beslut vars verkningar sträcker sig till privata rättssubjekt. Det kan därför anses att utövning av offentlig makt inte hänför sig till forskningscentralens uppgifter. I motiveringen till den regeringsproposition som har lett till stiftandet av grundlagen (RP 1/1998 rd) konstateras att det dock är på sin plats att viktiga arrangemang för statsförvaltningen regleras genom lag. Statens tekniska forskningscentral är till sina verkningar en viktig statligt forskningscentral, som i vid omfattning och på ett betydande sätt påverkar samhället och dess teknologiska utveckling. Av denna orsak är det ändamålsenligt att föreskriva om dess grunder genom lag, fastän dess uppgifter inte omfattar utövning av offentlig makt.

På ovan nämnda grunder kan lagförslaget behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om Teknologiska forskningscentralen VTT**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Organisatorisk ställning

Teknologiska forskningscentralen VTT är ett ämbetsverk som hör till arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. Forskningscentralen är en opartisk och icke-vinstdrivande expertorganisation som är oberoende i förhållande till sina kunder.

2 §

Verksamhetens syfte

Syftet med forskningscentralens verksamhet är att skapa internationellt högklassig vetenskaplig och teknisk-ekonomisk kunskap och kompetens och att producera teknologi och innovationer för näringslivets och det övriga samhällets behov. Genom sin verksamhet främjar forskningscentralen företagens teknologiska och ekonomiska konkurrenskraft och stöder planeringen och verkställandet av samhällspolitiken.

3 §

Uppgifter

Forskningscentralen har till uppgift att

- 1) bedriva forskning och avgiftsbelagd serviceverksamhet inom olika teknologi- och verksamhetsområden,
- 2) kommersialisera forskningsresultat,
- 3) producera experttjänster som hänför sig till utveckling och utnyttjande av teknologi,

4) utföra bedömningar av överensstämmelse med kraven.

Forskningscentralen kan sköta en del av de uppgifter som ankommer på den genom att administrera det aktiebolag som utför uppgiften i fråga och genom att ansvara för ägarstyrningen av bolaget på det sätt som föreskrivs i 6 § i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning (1368/2007).

Forskningscentralen utför dessutom de övriga uppgifter i anslutning till teknologisk forskning och innovationsverksamhet som arbets- och näringsministeriet ger centralen i sin resultatstyrning eller som särskilt föreskrivs för den genom förordning av statsrådet.

4 §

Generaldirektör

Forskningscentralen leds av en generaldirektör, som utnämns av statsrådet. Generaldirektören leder, övervakar och utvecklar forskningscentralens verksamhet och ansvarar inför arbets- och näringsministeriet för verksamhetens resultat och för att målen uppnås.

Generaldirektören avgör de ärenden som ska avgöras vid forskningscentralen, om det inte föreskrivs särskilt om dem.

Generaldirektören fastställer arbetsordningen. Genom arbetsordningen kan generaldirektörens beslutanderätt överföras på någon annan person som står i anställningsförhållande till forskningscentralen.

Generaldirektören kan i enskilda fall förbehålla sig rätten att avgöra ett ärende som annars ska avgöras av någon annan person som står i anställningsförhållande till forskningscentralen.

5 §

Direktion

Forskningscentralen har en direktion, som stöder ledningen av forskningscentralen på strategisk nivå.

Statsrådet utnämner direktionsmedlemmarna för tre år i sänder. Till direktionen hör minst fem och högst sju medlemmar. En av medlemmarna företräder arbets- och näringsministeriet. Statsrådet utser direktionens ordförande och vice ordförande. Till direktionsmedlem kan inte den utses som står i anställningsförhållande till forskningscentralen. Den företrädare som personalen har valt inom sig har närvaro- och yttranderätt på direktionens möten utom vid behandlingen av utnämningsärenden.

Direktionen är beslutförför när ordföranden eller vice ordföranden samt minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande. Direktionen avgör ärenden på föredragning av generaldirektören genom enkel röstmajoritet. Om rösterna faller lika, gäller som beslut den åsikt som ordföranden omfattar.

6 §

Direktionens uppgifter

Direktionen styr, följer och övervakar forskningscentralens verksamhet. Direktionen beslutar om forskningscentralens allmänna verksamhetslinjer och om fördelningen av statens budgetanslag enligt de resultatmål som har överenskommit med arbets- och näringsministeriet. Direktionen godkänner utöver generaldirektören på forskningscentralens vägnar det resultatavtal som ingås med arbets- och näringsministeriet.

Direktionen beslutar om ägarstyrningen av de aktiebolag som administreras av forsk-

ningscentralen och som avses i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning.

Närmare bestämmelser om direktionens uppgifter och beslutanderätt utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §

Bolag som administreras av forskningscentralen

Forskningscentralen kan direkt eller via ett aktiebolag som den administrerar, inom ramen för den fullmakt som getts i statsbudgeten, placera forskningscentralens omkostnadsanslag i företag och andra sammanslutningar med begränsat ansvar, som

1) bildas för samarbete som främjar forskning eller kommersialisering av teknologi,

2) bildas för kommersiellt utnyttjande av teknologi,

3) bildas för ordnande av forskningscentralens verksamhet utomlands, eller

4) tar emot funktioner som överförs från forskningscentralen.

Forskningscentralen får som placering enligt 1 mom. även använda sina immateriella rättigheter samt forskningsutrustning och andra anläggningstillgångar.

Forskningscentralen kan via ett aktiebolag som den administrerar även göra en placering enligt 1 mom. i ett bolag eller en sammanslutning som är registrerad utomlands.

Forskningscentralen kan mot ersättning till marknadspris producera administrativa stöd-tjänster för de aktiebolag den administrerar.

8 §

Rätt att ta emot donationer

Forskningscentralen har rätt att ta emot donationer för sin verksamhet.

9 §

Intressebevakning

Forskningscentralen kårar och svarar för statens räkning och bevakar i domstolar och

andra ämbetsverk statens intresse och rätt i alla frågor som gäller forskningscentralen, om inte annat föreskrivs någon annanstans.

11 §

Ikraftträdande

10 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om forskningscentralens organisation och personal, ledning, arvoden som ska betalas till direktionsmedlemmarna, vikarier för personalen och behörighetsvillkoren för generaldirektören utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen av den 11 februari 1972 om statens tekniska forskningscentral (144/1972).

Teknologiska forskningscentralen VTT fortsätter den verksamhet som statens tekniska forskningscentral bedriver.

På en styrelse som tillsatts före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet. Organets namn blir dock direktion i stället för styrelse när denna lag träder i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av 67 § i patentlagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i patentlagen (550/1967) 67 § 1 mom., sådant det lyder i lag 243/1997, som följer:

67 §

Tingsrätten förordnar för varje kalenderår ett nödvändigt antal sådana sakkunniga som avses i 66 §. Före förordnandet ska rätten inhämta utlåtande av Teknologiska forsknings-

centralen VTT. Ingen får utan laga skäl vägra ta emot ett sådant uppdrag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 6 § i gentekniklagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i gentekniklagen (377/1995) 6 § 2 mom., sådant det lyder i lag 782/2009, som följer:

6 §

Sakkunnigmyndigheter och sakkunniginrättningar

Sakkunnigmyndigheter och sakkunniginrättningar inom genteknikområdet är inom respektive verksamhetsområde Arbetshälsoinstitutet, Finlands miljöcentral, Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekono-

mi, Institutet för hälsa och välfärd, Livsmedelssäkerhetsverket, Skogsforskningsinstitutet, Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet, Teknologiska forskningscentralen VTT, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården samt Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 4 juni 2010

Republikens President

TARJA HALONEN

Näringsminister *Mauri Pekkarinen*

*Bilagor**Parallelltexter***2.****Lag****om ändring av 67 § i patentlagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i patentlagen (550/1967) 67 § 1 mom., sådant det lyder i lag 243/1997, som följer:

Gällande lydelse

67 §

Tingsrätten förordnar för varje kalenderår ett nödvändigt antal sådana sakkunniga som avses i 66 §. Före förordnandet skall rätten inhämta utlåtande av statens tekniska forskningscentral. Ingen får utan laga skäl vägra ta emot ett sådant uppdrag.

Föreslagen lydelse

67 §

Tingsrätten förordnar för varje kalenderår ett nödvändigt antal sådana sakkunniga som avses i 66 §. Före förordnandet ska rätten inhämta utlåtande av *Teknologiska forskningscentralen VTT*. Ingen får utan laga skäl vägra ta emot ett sådant uppdrag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag**om ändring av 6 § i gentekniklagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i gentekniklagen (377/1995) 6 § 2 mom., sådant det lyder i lag 782/2009, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

6 §

Sakkunnigmyndigheter och sakkunniginrättningar

Sakkunnigmyndigheter och sakkunniginrättningar

Sakkunnigmyndigheter och sakkunniginrättningar inom genteknikområdet är inom respektive verksamhetsområde Arbetshälsoinstitutet, Finlands miljöcentral, Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi, Institutet för hälsa och välfärd, Livsmedels säkerhetsverket, Skogsforskningsinstitutet, Statens tekniska forskningscentral, Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården samt Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet.

Sakkunnigmyndigheter och sakkunniginrättningar inom genteknikområdet är inom respektive verksamhetsområde Arbetshälsoinstitutet, Finlands miljöcentral, Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi, Institutet för hälsa och välfärd, Livsmedels säkerhetsverket, Skogsforskningsinstitutet, Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet, *Teknologiska forskningscentralen VTT*, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården samt Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Statsrådets förordning

om Teknologiska forskningscentralen VTT

I enlighet med statsrådets beslut, fattat på föredragning från arbets- och näringsministeriet, föreskrivs med stöd av lagen om Teknologiska forskningscentralen VTT (/2010) av den 2010:

1 §

Uppgifter

För fullgörande av de uppgifter som föreskrivs i 3 § i lagen om Teknologiska forskningscentralen VTT (/2010)

1) ska forskningscentralen genom egen finansiering, samfinansiering och på uppdrag utföra teknologiskt och teknisk-ekonomiskt forsknings- och utvecklingsarbete som behövs för samhället och näringslivet,

2) ska forskningscentralen främja forskningen inom sitt verksamhetsområde genom att delta i internationellt samarbete och betjäna såväl inhemska som utländska kunder,

3) ska forskningscentralen främja överföring och kommersiellt utnyttjande av teknologi genom forskning, deltagande i nystartade teknologiföretags verksamhet och överlåtande av ägande- och nyttjanderätterna till teknologi och immateriella tillgångar som centralen innehar,

4) ska forskningscentralen utföra provningar, inspektioner, kalibrering och certifiering i anslutning till bedömningen av överensstämmelse med kraven samt expertkonsultering med anlitande av det för ändamålet bildade aktiebolag som administreras av forskningscentralen,

5) ska forskningscentralen sörja för att statliga tillgångar placeras i bolag som bildats för kommersialisering av teknologi med anlitande av det för ändamålet bildade aktiebolag som administreras av forskningscentralen,

6) kan forskningscentralen för sina internationella funktioner inrätta verksamhetsställen utomlands, som den administrerar med anlitande av det för ändamålet bildade aktiebolag som administreras av forskningscentralen,

7) ska forskningscentralen producera informationstjänster, samt

8) utföra andra uppgifter som bestäms eller föreskrivs för centralen.

2 §

Organisation och personal

Vid forskningscentralen finns utöver generaldirektören, som är anställd i tjänsteförhållande, även personal i arbetsavtalsförhållande. Vid forskningscentralen kan finnas forskningsprofessorer. Generaldirektören och forskningsprofessorerna samt de personer i ledande uppgifter som kräver särskild vetenskaplig kompetens har titeln professor.

Forskningscentralen och de aktiebolag som administreras av den verkar enligt koncernförvaltningsprincipen.

3 §

Direktionens beslutanderätt

Direktionen beslutar om

1) forskningscentralens strategi, budgetförslag, verksamhets- och ekonomiplan samt godkännande av bokslutet och årsredovisningen,

2) tillsättande av delegationer som stöder kundarbetet, den strategiska forskningen och kommersialiseringen av teknologi och om delegationernas uppgifter,

3) placeringen av budgetanslag eller annan egendom i ett aktiebolag som administreras

av forskningscentralen eller i ett statligt intressebolag,

3) anvisningar om placeringspolitiken och andra ärenden till det statliga, av forskningscentralen administrerade, bolag som placerar budgetanslag i företag som har bildats för kommersialisering av teknologi,

5) ledande uppgifter som förutsätter vetenskaplig kompetens och som sköts av personer med rätt att använda titeln professor,

6) principerna för intern kontroll och riskhantering, samt

7) andra ärenden som ur forskningscentralens synvinkel är vittsyftande och principiellt viktiga och som generaldirektören eller direktionsens ordförande vill att direktionen ska behandla,

Dessutom anställer direktionen de ledningsansvariga tjänstemän och forskningsprofessorer som är direkt underställda generaldirektören. Direktionen utser de styrelsemedlemmar som representerar statens aktiestock i de aktiebolag som administreras av forskningscentralen och som avses i lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning (1368/2007).

4 §

Direktionsmedlemmarnas arvode

Arbets- och näringsministeriet fastställer direktionsmedlemmarnas arvoden.

5 §

Överförande av generaldirektörens beslutanderätt

Generaldirektören ger i arbetsordningen föreskrifter om forskningscentralens interna arbetsfördelning och organiseringen av förvaltningen.

6 §

Behörighetsvillkor för generaldirektören

Av generaldirektören krävs en högre högskoleexamen, god förtrogenhet med tjänstens uppgiftsområde samt i praktiken visad ledarförmåga och ledarerfarenhet.

7 §

Förordnande av ställföreträdare

Forskningscentralens direktion beslutar vem av personerna i ledande uppgifter vid forskningscentralen som ska fungera som generaldirektörens ställföreträdare i varje enskilt fall.

Om ställföreträdarna för den övriga personalen bestäms i arbetsordningen.

8 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 20 .